

O Piastach i piastowskich żonach

MIESZKO I (960–992)

1

Pierwszy więc książę polski Mieszko dostąpił łaski chrztu za sprawą wiernej żony; a dla sławy jego i chwały w zupełności wystarczy [jeśli powiemy], że za jego czasów Świątłość niebieska nawiedziła królestwo polskie. (WK)

Pierwszy, historyczny władca Polan, twórca państwa polskiego. W 966 r. za pośrednictwem czeskim przyjął chrzest, tym samym wprowadził Polskę do kręgu zachodniego chrześcijaństwa. Historycy uważają Mieszka za sprawnego polityka, dobrego wodza, utalentowanego władcę. Pod koniec panowania jego państwo zajmowało obszar ok. 250 tys. km² i liczyło ok. miliona mieszkańców.

Dobrawa

Księżniczka czeska z rodu Przemyślidów. Zawarte w 995 r. małżeństwo z Mieszkiem I miało przypieczętować sojusz Czech z państwem polskim. Nakłoniła męża do przyjęcia chrztu. Była matką Bolesława Chrobrego. Zmarła w 977 r.

Oda Dytrykówna

Córka niemieckiego margrabiego Marchii Północnej. Żoną Mieszka została pomiędzy 978 a 990 r. Występowała w dokumencie *Dagome iudex*, w którym Mieszko oddawał swoje państwo pod opiekę papieżowi. Została wygnana z Polski przez Bolesława Chrobrego, zmarła w Niemczech w 1023 r.

BOLESŁAW CHROBRY (992–1025)

2

[Po śmierci Mieszka I] po męsku rządził królestwem i za łaską Bożą w taką wzrósł cnotę i potęgę, iż ozłocił całą Polskę swą zacnością. (GA)

Pierwszy koronowany król Polski. Wsparł wyprawę św. Wojciecha mającą na celu chrystianizację Prus. W 1000 r. spotkał się w Gnieźnie z cesarzem niemieckim Ottonem III. Rozszerzył granice państwa. Koronowany na króla tuż przed śmiercią. Bolesław miał cztery żony, lecz tylko dwie znamy z imienia.

Emnilda

Córka księcia słowiańskiego Dobromira. Przez kronikarzy uznawana była za kobietę mądrą i bardzo łaskawą. Podobno miała wielki wpływ na decyzje męża, również te dotyczące spraw państwowych. Żoną Bolesława została pomiędzy 987 a 989 r. Zmarła w 1016/1017 r., nie doczekawszy koronacji męża na króla. Para miała pięcioro dzieci: trzy córki, dwóch synów, z których starszy Mieszko, został następcą ojca i królem Polski.

Czwarta żona Bolesława Chrobrego była córką margrabiego Miśni. Ich ślub miał być gwarancją pokoju zawartego z Niemcami w 1018 r., ale małżeństwo prawdopodobnie nie było szczęśliwe. Data śmierci Ody nie jest znana.

MIESZKO II (1025–1034)

Skoro tedy wielki Bolesław zszedł z tego świata, tron objął syn jego Mieszko, który już za życia ojca pojął za żonę siostrę cesarza Ottona III [...]. Ten zaś Mieszko był zacnym rycerzem [...] lecz nie odznaczał się już tak jak ojciec ani zaletami żywota, ani obyczajów. (GA)

Koronowany w 1025 r. Kilka lat po koronacji król zbiegł z kraju, a polskie insygnia koronacyjne zostały odesłane do Niemiec. Mieszko II powrócił do kraju niedługo przed śmiercią. Zjednoczył podzielony kraj, ale nie zdołał odbudować pozycji państwa polskiego.

Rycheza Lotaryńska

Żoną Mieszka II była **Rycheza Lotaryńska**. Córka palatyna reńskiego, siostrzenica cesarza Ottona III. Poślubiła Mieszka II w 1013 r. Wraz z mężem została koronowana na królową Polski w 1025 r. Po wygnaniu Mieszka II z Polski zdecydowała się na wyjazd do Niemiec. Zabrała ze sobą insygnia królewskie, które w Niemczech zaginęły. Była matką Kazimierza Odnowiciela.

KAZIMIERZ ODNOWICIEL (1034–1058)

Usuwa zewsząd samozwańcze władze i dookoła z poszczególnych prowincji wypędza niegodnych książąt i przywraca należne posłuszeństwo. (WK)

Miał też nader gorliwie i pobożnie czcić Kościół święty, a zwłaszcza mnożyć zgromadzenia mnichów i świętych dziewic [...]. (GA)

Kazimierz zdołał odbudować państwo po kryzysie władzy Mieszka II. Przeprowadził reformy wewnętrzne. Przeniósł stolicę Polski do Krakowa.

Dobroniega Maria

Jego żoną była **Dobroniega Maria**, księżniczka ruska z dynastii Rurykowiczów, córka księcia kijowskiego Włodzimierza I Wielkiego, od ok. 1041 r. księżna polska. Małżeństwo miało pięcioro dzieci, w tym dwóch kolejnych władców Polski: Bolesława zw. Szczodrym i Władysława Hermana.

BOLESŁAW SZCZODRY (1058–1079)

Skoro więc Kazimierz pożegnał się z tym światem, syn jego pierworodny, Bolesław, mąż hojny a wojowniczy rządził królestwem polskim. [...] Król Bolesław był tedy rycerzem odważnym i dzielnym, łaskawym gospodarzem dla gości i najhojniejszym ze szczodrych dawców [darów]. (GA)

Trzeci król Polski, koronowany w 1076 r. Wzmocnił pozycję państwa polskiego w Europie, starał się uniezależnić kraj od Cesarstwa Niemieckiego. W 1079 r. doszło do konfliktu króla z biskupem krakowskim, Stanisławem ze Szczepanowa. Król skazał biskupa na śmierć. Jednak zwolennicy biskupa doprowadzili do wygnania króla z kraju. Zmarł na Węgrzech.

O żonie Bolesława Szczodrego nie ma dokładnych informacji – nie znamy jej imienia, być może była księżniczką ruską. Prawdopodobnie została koronowana na królową Polski w 1076 r. Wraz z mężem i synem Mieszkiem znalazła się na wygnaniu. Tam owdowiała, ok. 1086 r. powróciła z synem do Polski. Data jej śmierci nie jest znana.

WŁADYSŁAW HERMAN (1079–1102)

Był człowiekiem ociężałym i chorym na nogi. (GA)

Sławny z dzielności rycerskiej nie mniej niż z pobożności. (WK)

Objął władzę po wygnaniu starszego brata Bolesława z kraju. Był władcą niesamodzielnym – wielki wpływ na księcia miał wojewoda Sieciech, który z czasem przejął faktyczną władzę w państwie. Po buncie przeciwko wszechwładzy wojewody został zmuszony do podzielenia kraju pomiędzy dwóch synów: Zbigniewa i Bolesława. Sam władał Mazowszem, toteż w tym czasie Płock, jako siedziba księcia, był stolicą Polski. Władysław Herman był trzykrotnie żonaty.

Przeclawa

Matką starszego syna, Zbigniewa, była **Przeclawa**, Polka z rodu Prawdziców. Jej małżeństwo z Władysławem mogło być niesakramentalne, zawarte według obyczaju słowiańskiego.

Judyta

Ok. 1080 r. książę Władysław pojął za żonę córkę króla czeskiego, **Judytę**. Księżna zapisała się w pamięci jako opiekunka poddanych i wspomagająca potrzebujących. Ich syn Bolesław urodził się za wstawiennictwem św. Idziego, do którego para książęca zanosila swoje prośby o potomka.

Judyta Maria

Trzecią żoną księcia była **Judyta Maria**, córka cesarza niemieckiego i wdowa po królu węgierskim. Prawdopodobnie miała duży wpływ na życie polityczne w kraju. Małżeństwo miało trzy córki, z których z imienia znamy tylko Agnieszkę.

BOLESŁAW KRZYWOUSTY (1102–1138)

[...] nigdy nie wspomniano, by istniał wśród królów i książąt polskich lepszy od niego człowiek, bardziej doświadczony wódz, odważniejszy żołnierz, szczęśliwszy zwycięzca, człowiek goręcej miłujący ojczyznę i sprawiedliwszy od niego sędzia. (JD)

Miał on usta po jednej stronie nieco skrzywione, skąd zwano go Krzywoustym; nie szpeciło to jednak jego twarzy, dodawało jej owszem jakiegoś wdzięku. (JD)

W czasie swoich rządów dążył do zapewnienia Polsce bezpieczeństwa zewnętrznego i spokoju. Powiększył obszar kraju o Pomorze. Przed śmiercią książę Bolesław wydał dokument, nazywany *Testamentem Bolesława Krzywoustego*, w którym podzielił państwo pomiędzy swoich czterech synów, rozpoczynając okres rozbicia dzielnicowego. Według postanowień *Testamentu* władzę zwierzchnią w kraju miał sprawować najstarszy z żyjących Piastów, zasiadając na tronie w Krakowie, który był stolicą dzielnicy senioralnej.

Zbysława

Pierwszą żoną księcia była księżniczka ruska, **Zbysława**, matka najstarszego syna księcia – Władysława.

Salomea z Bergu

Matką młodszych synów Bolesława była **Salomea z Bergu**, która pochodziła z potężnej i wpływowej rodziny książąt niemieckich. Para książęca miała sześciu synów i sześć córek. Późniejsi władcy Polski to: Bolesław, Mieszko, Henryk i Kazimierz.

WŁADYSŁAW WYGNANIEC (1138–1146)

Tak więc księżę, sam w sobie bardzo ludzki, pod wpływem zawziętości żony wyzbywa się ludzkości. Stłumiwszy w sobie uczucie braterskiej miłości usposabia się wrogo i z okrutną zaciętością prześladowuje małoletnich jeszcze braciszków, a zająwszy ich miasta postanawia ich wydziedziczyć. (WK)

Najstarszy z synów Bolesława Krzywoustego, książę senior, mający sprawować władzę zwierzchnią nad podzielonym na dzielnice krajem. Popadł w konflikt z młodszymi braćmi i został wygnany z kraju.

Agnieszka Babenberg

Jego żona **Agnieszka Babenberg** była niemiecką księżniczką, wnuczką cesarza Niemiec. Jako kobieta bardzo ambitna i energiczna sprawowała władzę razem z mężem. Książęca para miała czworo lub pięcioro dzieci, spośród których jeden, Mieszko Plątonogi zasiadał na tronie krakowskim.

BOLESŁAW KĘDZIERZAWY (1146–1173)

Chociaż bowiem zwyczajem synów Adama jest pogoń za zyskiem, on jednak rozważniej sobie postanowił raczej usuwać powody do obudzenia chciwości niż czyhać na sposobność popisania się okazałością. (WK)

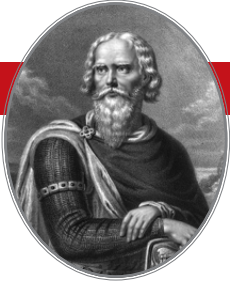
Przejął władzę zwierzchnią w Polsce po wygnaniu Władysława II. Nie miał w kraju przeciwników, ale też nie odniósł sukcesów politycznych. Książę był dwukrotnie żonaty.

Wierzchosława

Księżniczka nowogrodzka **Wierzchosława** była matką trójki dzieci Bolesława.

Maria

Drugą żoną księcia była nieznana nam bliżej Maria.

MIESZKO III STARY (1173–1202)

10

Zachwycały się nim kraje ościenne, sprzyjała mu zewsząd świetność władców [...] rosła wszelka chwała zaszczytów, uśmiechał się cały wdzięk fortuny. [...] wszelkie wyobrażenia fortuny o szczęściu przerastał [ciesząc się] znakomitym i licznym potomstwem. [...] Często wszak największa pomyślność sprowadza największe nieszczęście [...]. On tedy zadufany w wyjątkowe uprzywilejowanie [...] popadł w jakąś nieogłędną gnuśność. (WK)

Po śmierci Bolesława Kędzierzawego, zgodnie z zasadami *Testamentu Krzywoustego*, Mieszko III został księciem – seniorem. Był faktycznym władcą całej Polski – decydował o ziemiach mu podległych i zatwierdzał decyzje innych Piastów. Starał się wzmocnić swoją władzę. Nie wszystkim podobały się jego silne rządy. Po kilku latach z powodu buntu możnych utracił władzę w Krakowie. Jego życie wypełniły walki o powrót na tron krakowski.

Elżbieta

Pierwszą żoną księcia była królowna węgierska, Elżbieta. Para miała pięcioro dzieci.

Eudoksja

Eudoksja była drugą żoną Mieszka III i matką pięciorga jego dzieci.

KAZIMIERZ III SPRAWIEDLIWY (1177–1194)

11

[...] jest to książę dzielny w radzie, przezorny, ostrożny, ogłędny, [...] we wszystkim znajduje podporę w mądrości i roztropności [...]. (WK)

Był najmłodszym z synów Bolesława Krzywoustego. Został pominięty w jego testamentie, być może urodził się już po śmierci ojca. Objął tron krakowski z woli możnowładców małopolskich, po buncie przeciwko Mieszkowi Staremu. W przeciwieństwie do starszego brata [...] *kruszy jarzmo poborców, znosi daniny, wprowadza ulgi podatkowe; ciężary nie tyle zmniejsza, co zupełnie usuwa* [...]. (WK)

Helena Znojemska

Żoną księcia była **Helena Znojemska**, księżniczka morawska. Była *ponad pięć niewieścią bardzo roztropna*. [...] *Wszyscy okazywali jej tak wielki szacunek, że dostojnicy zapomniawszy o swojej godności woleli słuchać niewiasty* [...] *i znosić jej wprawdzie nie haniebne, ale niewieście nieobycie* [...]. Spośród sześciorga dzieci książęcej pary dwóch synów, Leszek Biały i Konrad Mazowiecki zasiadało na tronie krakowskim. Po śmierci Kazimierza Helena sprawowała rządy regencyjne w Krakowie jako opiekunka niepełnoletniego następcy tronu krakowskiego, Leszka Białego.

LESZEK BIAŁY (1194–1199; 1202–1227)

[...] *okazywał zawczasu chwalebne cechy rycerskości*. (WK)

Był ostatnim z książąt krakowskich, którego władzę zwierzchnią uznawali wszyscy piastowscy książęta. Zginął w zamachu podczas ogólnopolskiego zjazdu Piastów w Gąsawie.

Grzymiśława

Jego żoną była **Grzymiśława**, księżniczka ruska, matka Bolesława Wstydlwego. Grzymiśława była *dziewczyną znakomitą zarówno ze względu na ród, jak obyczaje i urodę*. (JD)

WŁADYSŁAW LASKONOGI (1210–1211)

Natura obdarzyła go niezwykłą urodą i dzielnością. Jednak jego urodę szpeciły długie, cienkie nogi, z powodu których otrzymał przydomek Laskonogi. (JD)

Najmłodszy syn Mieszka III Starego i Eudoksji nie był obdarzony talentami politycznymi, jego panowaniu towarzyszyły niepowodzenia. Był człowiekiem przesądnym, wierzył we wszelkiego rodzaju wróżby, przepowiednie i siły magiczne, a wiele czynności dnia codziennego miało dla niego ukryte znaczenie. Często zasięgał rady nadwornych wróżbitów.

Łucja rugijska

Jego żoną była **Łucja**, córka księcia Rugii. Książę zmarł bezpotomnie.

MIESZKO IV PŁATONOGI (1210–1211)

Wysoki, o miłym wyglądzie, samym wejrzeniem zyskiwał sobie sympatię [...]. Wytrwał w walce [...], zaprawiony w turniejach, górował nad wszystkimi układnymi obyczajami. Wysłuchiwał bardzo chętnie i bronił ubogich, uciśnionych, wdowy i sierot. (D)

Książę śląski, syn Władysława II Wygnańca, rywal Leszka Białego do tronu krakowskiego, jego panowanie w Krakowie trwało zaledwie kilka miesięcy. Przydomek księcia wziął się prawdopodobnie z kalectwa, którym był obciążony od dzieciństwa.

Ludmiła

Jego żona **Ludmiła** pochodziła prawdopodobnie z Czech. Małżeństwo miało pięcioro dzieci.

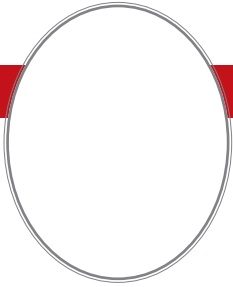
HENRYK BRODATY (1228–1229; 1232–1238)

Cieszył się więc książę Henryk Brodaty znaczeniem nie tylko dzięki księstwom polskim zostawionym mu przez ojca w całości, ale także sławą i uznaniem z powodu znakomitego i niezwykłego małżeństwa z żoną swą Jadwigą, córką księcia Meranu Bertolda, która święcąc już wtedy godnymi podziwu cnotami, słynęła ze swej świętości. (D)

Wnuk Władysława II Wygnańca, książę śląski. Był mądrym politykiem, dbał o rozwój gospodarczy swoich ziem. Połączył rozległe tereny Wielkopolski, Małopolski i Śląska, co mogło stanowić punkt wyjścia do zjednoczenia całego państwa. Nadzieje te przekreślił jednak najazd Tatarów.

Jadwiga zwana Śląską

Żoną Henryka była **Jadwiga (zwana Śląską)**, córka księcia Meranii (tereny dzisiejszej Chorwacji). Odebrała staranną edukację, umiała nie tylko czytać i pisać, lecz także posiadała sztukę iluminowania ksiąg. Była matką siedmiorga dzieci. Oboje z mężem byli bardzo religijni, w 1209 r. złożyli śluby czystości. Od tej pory jej życie skupiało się na ascezie, modlitwie i rozdawaniu jałmużny. Niepełna ćwierć wieku po śmierci została ogłoszona świętą.

KONRAD MAZOWIECKI (1229–1232; 1241–1243)

16

[...] całe życie dążył do zdobycia władzy monarszej w Polsce i z tego powodu prowadził niesprawiedliwe wojny [...]. (JD)

Był człowiekiem ambitnym, ale przewrotnym, nie wahał się przed popełnieniem żadnego okrucieństwa. Całe życie intrygował, walczył z najbliższymi, napadał i pustoszył księstwa piastowskie. Jego rządy budziły niechęć i opór.

Agafia

Podobno złym duchem księcia była jego małżonka, księżniczka ruska **Agafia**, która go *judziła kobiecymi sztuczkami i rozgoryczała* [...], *doradzając i podlegając* (JD). Z małżeństwa tego pochodziło dziesięcioro znanych z imienia dzieci (są hipotezy mówiące, że para miała siedemnaścioro dzieci).

BOLESŁAW V WSTYDLIWY (1243–1279)

17

Był człowiekiem czystym, skromnym, trzeźwym, łagodnym, nie oddającym nikomu złem za złe. (Rocznik małopolski na rok 1279)

Zaczął tedy książę krakowski [...] podnosić to, co podupadło i niszczało, odnawiać to, co zburzono. [...] dzięki swej prawości, gładkości obyczajów i niezwykłym zaletom charakteru zaczął uchodzić za wielkiego i sławnego (JD)

Władzę w Krakowie sprawował przez 36 lat. Nie miał większych ambicji politycznych, ale dbał o sprawy gospodarcze – zakładał miasta (w 1257 r. nadał przywilej lokacyjny Krakowowi), usprawnił działanie żup solnych w Wieliczce i w Bochni, hojnie wspomagał kościół.

Kunegunda Kinga

Żoną księcia była **Kunegunda Kinga**, córka króla węgierskiego Beli IV. Wniosła duży posag, który został przeznaczony na uzbrojenie wojska, mającego chronić Małopolskę przed najazdami tatarskimi. Wiodła życie ascetyczne i świętobliwe, po śmierci Bolesława wstąpiła do klasztoru klarysek w Starym Sączu. Cztery wieki później w 1690 r. została beatyfikowana, kanonizowana w 1999 r. przez papieża Jana Pawła II. Jak mówi legenda, największym skarbem podarowanym Polsce przez Kingę była sól. Rzeczywiście, dzięki górnikom sprowadzonym przez królową Kingę do Polski, rozpoczęto eksploatację kopalni soli w Bochni i Wieliczce.

LESZEK CZARNY (1279–1288)

18

[...] uchodził za księcia gospodarnego, łagodnego i godnego tronu książęcego. (JD)

Wstąpił na tron krakowski, wskazany przez Bolesława Wstydliwego jako następca. Nie odniósł sukcesów politycznych, skupiając się na utrzymaniu swojego panowania w Krakowie.

Gryfina

Jego żoną była **Gryfina**, kniaziówna ruska.

HENRYK IV PROBUS, czyli PRAWY (1288–1290)

19

Książę wrocławski Henryk zwany wbrew oczywistemu znaczeniu tego słowa, gdyż właściwym dlań byłby przydomek nieprawy. [...] był skłonny do waśni i kłótni i mało prawdomówny [...] (JD)

Książę wrocławski, wyznaczony na następcę Leszka Czarnego na tronie krakowskim. Miał realną szansę na zdobycie korony zjednoczonej Polski, z czym związana jest legenda o krakowskich gołębiach. Książę Henryk potrzebował pieniędzy na starania o koronę. Zastawił swoją rycerską drużynę u podkrakowskiej wiedźmy, która zamieniła żołnierzy w gołębie. Książę pieniądze wydał, korony nie zdobył i do Krakowa już nie powrócił. Ale na krakowskim rynku zaczerowane gołębie nadal czekają na swojego pana.

Konstancja

Pierwsza żona księcia nosiła imię Konstancja. Historycy spierają się o jej pochodzenie. Nie wiemy jak zakończyło się to małżeństwo – oddaleniem księżnej z dworu (z powodu braku potomstwa) czy też jej śmiercią.

Matylda

Druga żona, Matylda, była córką margrabiego brandenburskiego. Niespełna dwa lata po ślubie księżna owdowiała.

PRZEMYSŁ II (1290–1291; 1295–1296)

20

[...] był człowiekiem znanym z pobożności i uczciwości, bardzo gorącym wyznawcą religii chrześcijańskiej. [...] wychowany od dzieciństwa w cnocie, temu jednemu poświęcał gorliwe starania i wysiłki, by zachować resztki ojczyzny [...] nieszczęśliwej i by przywrócić w niej władzę królewską [...] (JD)

Książę wielkopolski, książę krakowski. Dążył do zjednoczenia księstw piastowskich. Skupił pod swoim zwierzchnictwem sporą część ziem polskich. W 1295 r. został koronowany na króla Polski, co było symbolicznym zakończeniem okresu rozbitcia dzielnicowego. Król zginął zamordowany kilka miesięcy po koronacji.

Ludgarda

Pierwszą żoną Przemysła była pochodząca z Meklemburgii **Ludgarda**. Jej nagła i niczym niewytłumaczona śmierć stała się powodem oskarżeń Przemysła o zabójstwo żony.

Ryksa

Druga żona, królowa szwedzka **Ryksa**, była ukochaną żoną Przemysła i matką jego jedyne dziecko – córki, która odziedziczyła imię po matce.

Małgorzata Brandenburska

Trzecia żona Przemysła, **Małgorzata Brandenburska**, została koronowana na królową Polski. Po zabójstwie króla wróciła do Brandenburgii.

WŁADYSŁAW ŁOKIETEK (1306–1333)

21

[...] był księciem o rzadko spotykanej i niezwyklej odwadze oraz rozsądku [...]. Uznano go [...] za jedyne, który potrafi rozdarł na wiele księstw Królestwo Polskie przywrócić do dawnej jedności i uczynić z niego naprawdę nierozzerwalną całość. (JD)

Mąż to był odważny w słowach i czynach. Należy go oceniać nie podług wyglądu fizycznego, którego mu poskąpiła natura, ale wedle odwagi, która tkwiła w wątłym, lecz czerstwym ciele. Mąż to był od młodości aż do podeszłego wieku silny duchem i czynem. (JD)

Książę małego księstwa brzeskiego na Kujawach. Wytrwale dążył do zjednoczenia Polski. W 1320 r. został koronowany w katedrze wawelskiej, która od tej pory stała się miejscem koronacji królów Polski.

Jadwiga

Jego żoną była **Jadwiga**, księżna kaliska, koronowana na królową Polski. Z sześcioro dzieci królewskiej pary dorosłości dożyło troje, w tym przyszły następca i król Polski Kazimierz Wielki.

KAZIMIERZ WIELKI (1333–1370)

Był to mężczyzna wysoki, tęgi, którego twarz budziła szacunek. Włos miał obfity i kręty, broda opadała mu na piersi. [...] Pragnął gorąco wzmocnienia i wzbogacenia ojczyzny i państwa. (JD)

Ostatni monarcha z dynastii Piastów na tronie. Stworzył silne, dostatnie państwo, trzykrotnie powiększył terytorium kraju. Król był czterokrotnie żonaty, ale nie pozostawił męskiego potomka, następcy tronu. Ostatni Piast na tronie królewskim zmarł w 1370 r.

Aldona

Pierwsza żona to księżniczka litewska **Aldona** – urodziła królowi dwie córki.

Adelajda Heska

Kolejne małżeństwo z **Adelajdą Heską** zostało unieważnione, prawdopodobnie z powodu braku potomstwa.

Krystyna Rokiczanka

Trzecia żona, **Krystyna Rokiczana**, jako pochodząca z niższego stanu (była czeską mieszczką) nie zmieniła swojego stanu. Małżeństwo jednak nie trwało długo, a Krystyna została z dworu oddalona.

Jadwiga Żagańska

Czwartą żoną Kazimierza była **Jadwiga Żagańska**, matka trzech córek Kazimierza.

Cytaty pochodzą z:
Gall Anonim, *Kronika Polska*, Kraków 2010, (GA)
Wincenty Kadłubek, *Kronika Polska*, Kraków 2010, (WK)
Jan Długosz, *Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, Warszawa 2009, (JD)

Wykorzystano wizerunki książąt i królów polskich autorstwa Aleksandra Lessera, www.polona.pl
Opracowała: Beata Wolszczak
Projekt graficzny i skład: Felis-Fidelis
Muzeum Historii Polski, Warszawa 2017